

Passegem per... **la Batllòria cap a l'any 1500 (3)**

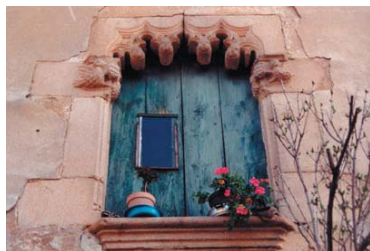
El casal dels Gualba, seu administrativa de Montnegre des del segle XVI

Antic portal principal de l'edifici

A més de l'hostal (Ribot) i la capella de la Mare de Déu de l'Esperança, l'edifici emblemàtic que va provocar el naixement del nucli batllorienc va ser el bell casal que hi van construir els Gualba en substitució del castell que havien tingut a Sant Martí de Montnegre, a dalt de la muntanya. Els Gualba van passar a ser senyors de Montnegre el 1274, quan Pons de Gualba va adquirir el terme i el castell de Montnegre a l'infant Pere, primogènit de Jaume I el Conqueridor. La parròquia de Sant Cebrià de Fuirosos, que comprenia el futur nucli de la Batllòria, estava dins dels terme del castell. Els Gualba també eren propietaris de Gualba, el poble veí.

Les guerres de remences del segle XV van causar la destrucció del castell, i el 1487 consta que estava pràcticament enrunat. Els Gualba abandonaren la idea de reconstruir-lo, ja que estava lluny i era de difícil accés. Aprofitant la lleugera estabilitat que hi havia

Finestra conopial lobulada

a finals del segle XV van preferir potenciar l'indret de la Batllòria i el camí ral que hi passava. Per això hi van edificar el seu nou casal. Guerau de Gualba (4t del llinatge amb aquest nom) devia començar-ne la construcció i és molt possible que ja l'habités el 1490, any que va signar un document a la Batllòria. Aquest gran i ambiciós edifici, amb aires de palau, es va bastir entre finals del segle XV i el segle XVI, com mostren la portalada i finestral, de finals del gòtic, o les finestres lobulades, moltes de les quals estan decorades amb carasses, que ja són del segle XVI. Entre els habitants de la Batllòria del fogatge de 1515 hi apareix un mestre de cases anomenat Lluís, que devia participar en la construcció. Amb el casal, la Batllòria es va convertir, a començament del segle XVI, en el centre administratiu del terme del castell de Montnegre. El 1790 el viatger Francisco de Zamora va passar pel casal, propietat del baró de Rocafort, i el va qualificar de bona casa, en el sentit de bella i ben construïda.

Els Gualba començaren a anomenar-se barons de Montnegre pels volts de 1520. Per lligams matrimonials, els seus successors van ser les famílies Berart, Berart Santjust (Francesc de Berart i Santjust va ser nomenat marquès de Montnegre, amb grandesa d'Espanya, per les seves activitats a favor de la causa dels Àustries el 1714), Peguera Berart (Ramon de Peguera i de Berart es va casar el 1742 amb la baronessa de Rocafort i va heretar aquest títol). La línia successòria va acabar amb Maria Manuela de Peguera i de Pedrolo, que va morir sense descendència el 1881 i va deixar els seus béns a les monges saleses de Barcelona; d'aquí la tradició, que encara recorden alguns batlloriencs, segons la qual hi havia hagut un convent al casal. Pocs anys després el casal es va dividir en les cinc cases actuals, que es van vendre. Aleshores s'hi van obrir balcons nous a les façanes del carrer Major. Són can Bruguera, cal Ferrer, cal Patró, cal Rosso i cal Sereno.

Finestral gòtic, fet de granit

L'antic casal dels Gualba era un edifici rectangular de planta baixa i dos pisos, amb cantonades fetes de carreus, que ocupa tota una illa de cases. La visita a una de les vivendes, rehabilitada amb molt d'encert per la família que ha facilitat l'entrada, ha permès constatar que originàriament al mig de l'edifici hi havia un gran pati central, similar en estructura al que hi ha a la Rectoria Vella. Molts portals i finestres de pedra treballada s'obrien a aquest pati, que actualment està edificat. El portal d'entrada principal, amb arc de mig punt adovellat és al carrer de Riells i ara està tapat en la seva major part. A la resta de façanes hi ha belles finestres conopials lobulades de granit, decorades amb cares humanes a les impostes i lòbuls, algunes de les quals també estan tapiades. Destaquen les que presenten caps alats o animals fabulosos, amb cap humà i cos d'au, que sostenen escuts.

Josep M. Abril

Vista del casal des del campanar

Façana del casal al carrer de Riells